

Mahidol University
Institute for Population
and Social Research

Mahidol Migration Center (MMC)
Institute for Population and Social Research (IPSR)
Mahidol University

หัวข้อประชาสัมพันธ์: ทำอย่างไรที่จะมีนโยบายที่ดีกว่าปัจจุบันในประเด็นที่จำเป็นสำหรับแรงงานข้ามชาติด้านเกษตรกรรมในประเทศไทย?

ศูนย์ศึกษาการย้ายถิ่นมหิดล-หน่วยวิจัยร่วม (MMC-JRU) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครือข่ายองค์กรด้าน

ประชากรข้ามชาติ (MWG) โดยได้รับการสนับสนุนจาก ILO ได้จัดงาน เวทีปรึกษาหารือเกี่ยวกับการปฏิรูปนโยบายเกี่ยวกับ

แรงงานข้ามชาติในด้านการเกษตรกรรม ในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2566 ณ โรงแรมสุโกศล พญาไท เวลา 9:00-16:30 น.

กระทรวงแรงงานและกระทรวงสาธารณสุขให้เกียรติมาเปิดการประชุมนี้ การปรับปรุงนโยบายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนอง

ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรมส่งออกซึ่งมีความสำคัญมาก ถือเป็น 8.1% ของ GDP ของประเทศไทย ที่

ประกอบด้วย การเกษตร ป่าไม้และการประมง ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกด้านเกษตรกรรม ในปี 2018 ที่มีมูลค่า 23.2 พันล้านเหรียญ

สหรัฐ (World Bank, 2019).

บทนำ

เกษตรกรรมเคยให้โอกาสในด้านการทำงานอย่างมากมายกับคนไทยในวัยทำงาน แต่ตอนนี้อุตสาหกรรมนี้ไม่สามารถดำรงอยู่ได้

โดยไม่มีความช่วยเหลือจากแรงงานข้ามชาติ ประมาณ 30% ของแรงงานของประเทศไทย (12.7 ล้านคน - ทั้งไทยและแรงงาน

ข้ามชาติ) ปัจจุบันทำงานในภาคเกษตรกรรม (สำนักสถิติแห่งชาติ, 2019) ซึ่งภาคเกษตรมีการหนุนเสริมให้กับการส่งออกของ

สินค้าเกษตร (60%) ที่จะส่งไปสู่ประเทศอื่นๆ ในเอเชีย (กระทรวงพาณิชย์, 2019b) ข้าวถือเป็นพืชหลักประมาณ 43% ของ

พื้นที่เกษตรของประเทศไทย ตามด้วยพืชไร่ ยาง และพืชอนุรักษ์เช่น ปาล์ม น้ำมัน (World Bank, 2019) อย่างไรก็ตาม แรงงาน

ทางการเกษตรได้มีการลดลงอย่างมีนัยสำคัญ สืบเนื่องมาจากที่ประชาชนมีการศึกษาที่ดีขึ้น และมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

และการเปลี่ยนแปลงทาง demographic ตามรายงานล่าสุดของ ILO เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติทางการเกษตร ประเทศไทย

พึ่งพาแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นสำหรับงานด้านการเกษตรและงานพื้นฐานอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม แรงงานทาง

การเกษตรลดลงอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากประชาชนมีการศึกษาที่ดีขึ้น และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมีการ

เปลี่ยนแปลงทาง demographic โคนตามรายงานล่าสุดของ ILO เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติทางการเกษตร ประเทศไทยพึ่งพา

แรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นสำหรับงานด้านการเกษตรและงานพื้นฐานอื่น ๆ

อัปเดตข้อมูลตามสถานการณ์

ตามการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรมแรงงาน ธันวาคม 2019 พบว่า 11.4 เปอร์เซ็นต์ ของแรงงานข้ามชาติที่ลงทะเบียน (317,996 คน) มีใบอนุญาตทำงานในอุตสาหกรรมเกษตรของไทย ในนั้น 57% เป็นชายและ 63% มาจากประเทศพม่า อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาว่าจำนวนแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในเกษตรกรรมอาจจะมีจำนวนมากกว่านี้ โดยมีบางส่วนที่ไม่ได้รับการลงทะเบียน (ILO, 2021) ในปี 2023 มีประมาณ 326,644 แรงงานข้ามชาติที่ลงทะเบียนทำงานในภาคการเกษตร ตามข้อมูลจากกรมการจ้างงาน กระทรวงแรงงาน ประเทศไทย สถิติละเอียดล่าสุดตาม Table 1 ด้านล่างนี้ ครอบคลุมแรงงานเกษตรหลากหลายประเภท อ้างอิงตามข้อมูล ณ กันยายน 2023

	รายละเอียด: แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในภาคการเกษตรในประเทศไทย	จำนวนคน
1	ทำงานในภาคการเกษตรตาม MOU ต่อปี	92,160
2	ตามมาตรา 64 ชาวต่างชาติที่มาทำงานเดินทางกลับหรือฤดูกาล	15,256
3	ตามมาตรา 64 ตามชาวต่างชาติที่มาทำงานเดินทางกลับหรือฤดูกาล (การเกษตรและปศุสัตว์)	9,076
4	ตามมาตรา 64 ตามชาวต่างชาติที่มาทำงานเดินทางกลับหรือฤดูกาล (กิจการเกษตรต่อเนื่อง)	1,086
5	ตามมาตรา 63/2 ตามการเปลี่ยนแปลงของคณะรัฐมนตรี วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566 (การเกษตรและปศุสัตว์)	209,066
	รวม	326,644

Table 1: สถิติแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในภาคการเกษตร ณ กันยายน 2023; เฉพาะสำหรับผู้มีใบอนุญาตทำงาน

ภาคการเกษตรถือเป็นส่วนสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการส่งออก และด้านการผลิตอาหารในประเทศ การมีมาตรฐานสำหรับการปฏิบัติงานที่สูงขึ้นและเป็นธรรมในการทำงาน ถือเป็นประเด็นสำคัญในการพิจารณาเรื่องสิทธิแรงงานและสภาวะในการทำงาน เพื่อส่งผลให้ประเทศไทยสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์เกษตรได้อย่างประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ แรงงานทางการเกษตรในประเทศไทยยังคงต้องมีการทำงานตลอดปี ในด้านที่เกี่ยวข้องกับพืชที่หลากหลายต่างๆ

รวมถึงแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในแต่ละพื้นที่โดยมีนายจ้างหลายคน จากการจัดเวทีประชุมเพื่อสำรวจด้านนโยบาย ทาง การเกษตรที่จัดขึ้นในเชียงใหม่ในเดือนพฤศจิกายน 2565 พบว่า แรงงานในจังหวัดเดียวกันทำงานให้กับนายจ้างหลายรายในปี เดียวกัน นอกจากนี้ มีการทำงานพิเศษทางการเกษตรทั้งคนไทยและแรงงานข้ามชาติ ส่วนใหญ่แรงงานจะมองหางานพิเศษใน ท้องถิ่น เช่น การทำงานในพืชสายพันธุ์อื่นๆ หรือหางานในสายงานอื่น ๆ เช่น งานก่อสร้างเมื่องานของตนเองที่ทำจบลง การหา งานทำเพิ่มเติมและการหาแหล่งรายได้เพิ่มเติมทั้งในภาคเกษตร และในภาคอื่น ๆ คือสถานะปัจจุบันของแรงงานทางการเกษตรที่ เป็นเรื่องสำคัญ

แรงงานทางการเกษตรจำเป็นต้องมีความมั่นคงทางงาน

สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้แรงงานทางการเกษตรไม่ได้รับความคุ้มครองและไม่มีสวัสดิการภายใต้กฎหมายแรงงาน เนื่องจากยังถูก จัดอยู่ในกลุ่มงานจ้างเหมา หรืองานชั่วคราวตามฤดูกาล ในขณะที่แรงงานข้ามชาติยังจำเป็นต้องลงทะเบียนในระบบ ประกันสังคม เช่น กองทุนความมั่นคง กองทุนประกันสังคมแรงงาน และการรับบัตรประกันสุขภาพ (HICS) แต่ระบบเหล่านี้มี เฉพาะสำหรับแรงงานข้ามชาติที่ทำงานแบบเต็มเวลา โดย แรงงานด้านการเกษตรยังถูกกีดกันและไม่ได้รับการคุ้มครองจาก กฎหมายแรงงานมาตรฐาน โดยมีปัญหาหลักสองประการที่ได้มีการอภิปราย และจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงดังนี้: 1) การขาด ความคุ้มครองของประกันสังคมและการดูแลด้านสุขภาพโดยนายจ้าง และ 2) การขาดความชัดเจนในระบบการคุ้มครองด้าน ประกันสังคม ในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่มีใบอนุญาตในการทำงาน แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยต้องการระบบใหม่ที่เหมาะสม กับเงื่อนไขการทำงานที่เป็นพิเศษและเฉพาะทางสำหรับงานด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นเส้นทางหลักของเศรษฐกิจในประเทศไทย.

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดติดต่อ:

Prof. Dr. Sudarat Musikawong
Institute for Population and Social Research Mahidol University/
Salaya Subdistrict, Phutthamonthon District NakhonPathom Province 73170
Mobile phone +66 6255 33520
Telephone +66 2441-0201 -4 ext. 403
Fax +66 2441-9333
Email: sudarat.mus@mahidol.edu

Research for journalist sources in Thai and English

(Start at 7:00min for interviews with migrant workers) <https://soundcloud.com/mahidol-migration-center/podcast-interviews-with-lamphun-agricultural-migrant-workers>
<https://static1.squarespace.com/static/62ec9c55ef5dae009a536f87/t/63aab963b63d706746b37794/1672132963682/transcript.pdf>

<https://www.mahidolmigrationcenter-jointresearchunit.org/database/the-situation-of-the-management-and-the-laws-and-policies-concerning-migrant-workers>

Credits:

Author(s): Si Thu Lin, Sudarat Musikawong, Thai translation; Sibenya Putthasiraapakorn Mahidol Migration Center-Joint Research Unit

Source(s): ILO Report, https://www.ilo.org/asia/publications/WCMS_844438/lang--en/index.htm